

[Fjerde næstformand]

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i debatten.

Lasse Budtz (S):

Der foregår i hele den vestlige verden for tiden en intens debat om NATOs fremtid, organisation, strategi og formen for det fortsatte vestlige samarbejde. Socialdemokratiet finder det derfor ganske naturligt, at vi også tager denne debat op i dette ting. Forespørgerne har måske, måske ikke, et specielt motiv til at ønske denne debat, men socialdemokratiet deltager under alle omstændigheder gerne, og det gør vi ud fra nogle ganske bestemte forudsætninger. Vi mener, at der ikke er noget alternativ til dansk medlemskab af NATO, men vi mener også, at der ikke må være nogen som helst tvivl om forsvarsorganisationens defensive karakter. NATO må aldrig være den første til at gribe til våben, som også den konservative forsvarsminister ganske som hans socialdemokratiske forgængere fremhæver det.

Danmarks indsats inden for denne defensive organisation må bygge på forsøgene på at modvirke faren for fortsat kaprustning, og dette kan selvfølgelig gøres på flere forskellige måder.

Vi er også glade for, at ministeren meget klart siger, at NATO ikke kan gennemføre forebyggende angreb. Skulle der være militære eksperter inden for organisationen, der alligevel forbereder planer for sådanne angreb, må den politiske kontrol skærpes og måske meget sandsynligt endda udvides, og det sidste vil vi da gerne tale med regeringen om. At man udarbejder planer for modangreb, efter at en eventuel fjende har startet et angreb, bør ikke kunne undre nogen, for ærlig talt: hvad i alverden skulle man ellers have forsvarsorganisationen til?

Vi har hørt meget om studier for ændrede strategier, men det helt afgørende er, at disse strategier må og skal dreje sig om, hvad NATO gør efter et angreb. At man vil forsøge at angribe en avancerende fjende i ryggen eller i det område, hvor næste angrebsbølge opstilles, forekommer umiddelbart indlysende. Derimod er det mindre indlysende, at man i fuldt alvor på planlægningsstadiet opererer med en hurtig indsættelse af taktiske atomvåben og kemiske våben. Denne planlægning

gør det endnu mere nødvendigt at sikre den mest omhyggelige politiske kontrol, for tanken om den begrænsede atomvåbenkrig og eventuelt den begrænsede kemiske krig lever åbenbart videre, skønt den må forekomme mange af os fuldstændig absurd.

I forsøg på at hæve atomtærsklen, det vil sige formindske faren for anvendelsen af kernevåben, foreslås det ofte, at vi alle skal opruste konventionelt, men det er mere end tvivlsomt, om dette er løsningen. Hvis der er kernevåbenmæssig balance, hvilket nu også den amerikanske præsident synes at mene, og der måske bliver konventionel balance, vil den angribende part formentlig være stærkt fristet til at bruge kernevåben straks fra en krigs begyndelse, men dette vil være begyndelsen til enden på alt. Hvis parterne viger tilbage for at benytte kernevåben, skulle de altså logisk set være parate til at bruge konventionelle våben, men er der ærlig talt ikke noget ligefrem perverst i den tankegang, at vi for at undgå atomvåben, hvilket enhver kan forstå, prøver at udtænke de mest raffinerede metoder til at dræbe hinanden med højt udviklede konventionelle våben? Jo, det er ærlig talt perverst, det er absurd, og svaret er, at der kun er én vej: gensidige forsøg på at forbedre det internationale klima, så vi kan komme i gang med reelle, konkrete forhandlinger om afspænding og nedrustning.

Med henvisning til de forskellige studier, der er blevet gjort, og som vi er blevet gjort bekendt med, først og fremmest selvfølgelig *Airland Battle 2000*, må man nok sige, at forhåbningerne om at kunne hæve kernevåbentærsklen uden tvivl vil vise sig at være en illusion, hvis de langtrækkende systemer placeres på begge sider. Hvis Vesten vil ramme modparten med såkaldte dybe slag efter et angreb, vil modparten formentlig meget hurtigt beslutte sig til at gøre nøjagtig det samme. Med stærkt avancerede konventionelle våben, f.eks. nye, meget træfsikre missiler med konventionelle sprænghoveder, vil ødelæggelserne kunne blive af et sådant omfang, at den angrebne part hurtigt vil blive fristet til at bruge kernevåben. Og hvordan skal man i øvrigt kunne kontrollere med sine observationssystemer, om det angreb, der nærmer sig, har konventionelle eller atomare sprænghoveder?

Når alt dette er sagt, skal det ikke afvises, at man ved internationale aftaler om det